

הלכות מכירה פרק י

א. מי שאִנְסוּהוּ עַד שְׁמֵכֶר וְלָקַח אֶת דְּמֵי הַמָּקָח, אִפְלוּ תְלוּהוּ עַד שְׁמֵכֶר מִמְכָּרוֹ מִמְכָּר, בֵּין בְּמַטְלָטְלִין בֵּין בְּקַרְקָעוֹת: שִׁמְפְּנִי אֲנִסּוֹ גָמֵר וּמִקְנָה, וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא לָקַח הַדָּמִים בְּפָנֵי עֲדִים.

ב. לְפִיכָף אִם מָסַר מוֹדָעָה קֹדֶם שִׁימְכֹר וְאָמַר לְשָׁנִי עֲדִים, דַּעוּ שְׂזָה שְׁאֵנִי מוֹכֵר חֶפֶץ פְּלוֹנִי אוֹ שְׂזָה פְּלוֹנִית לְפְלוֹנִי, מִפְּנֵי שְׁאֵנִי אָנוֹס הָרִי הַמִּמְכָּר בָּטֹל: וְאִפְלוּ הַחֲזִיק בָּמָה שְׁנַיִם, מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ; וּמַחְזִיר אֶת הַדָּמִים.

ג. וְצָרִיכִין הָעֲדִים לִידַע שֶׁהוּא מוֹכֵר מִפְּנֵי הָאֲנֵס, וְשֶׁהוּא אָנוֹס וְדָאִי לֹא שִׁיסְמָכוּ עַל פִּיו. וְכָל מוֹדָעָה שְׁאִין כְּתוּב בָּהּ וְאָנוּ הָעֲדִים יִדְעֻנוּ שֶׁפְּלוֹנִי זֶה אָנוֹס הִיא, אֵינָהּ מוֹדָעָה.

ד. בָּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמוֹכֵר אוֹ בַּעוֹשֶׂה פְּשָׁרָה. אֲבָל בְּמִתְנָה אוֹ בְּמַחִילָה אִם מָסַר מוֹדָעָה קֹדֶם הַמִּתְנָה אֵף עַל פִּי שְׁאִינוּ אָנוֹס, הָרִי הַמִּתְנָה בָּטֹלָה: שְׁאִין הוֹלֵכִין בְּמִתְנָה אֲלֵא אַחֵר גְּלוּי דַּעַת הַנוֹתֵן שְׂאֵם אִינוּ רוֹצֶה בְּכָל לְבוֹ לְהַקְנוֹת, לֹא קָנָה הַמְּקַבֵּל מִתְנָה; וְהַמַּחֲלִילָה, מִתְנָה הִיא.

ה. אֶחָד הָאוֹנֵס אֶת חֲבֵרוֹ בַּשְּׁהִכְהוּ אוֹ תְלוּהוּ עַד שְׁמֵכֶר, אוֹ שֶׁהִפְחִידוֹ בְּדָבָר שְׁאִפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ, בֵּין בֵּיד גּוֹיִים בֵּין בֵּידוֹ הָרִי זֶה אֲנִס. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁשָּׂכַר פְּרָדָס מִחֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹר שְׁנַיִם, וְלֹא הִיא שְׁטֵר בֵּיד הַמַּשְׁכִּיר, וְאַחֵר שְׁאֲכָלוּ הַשּׁוֹכֵר שְׁלוֹשׁ שְׁנַיִם, אָמַר לוֹ אִם לֹא תִמְכְּרֵנוּ לִי, אֶכְבֹּשׁ שְׁטֵר שְׁכִירוֹתוֹ וְאֶטְעֵן שֶׁהוּא לְקוֹחַ בִּידִי; וְאָמְרוּ חֲכָמִים שְׂזָה אֲנִס. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

ו. לְפִיכָף אִם תִּבְעוּ הַמַּשְׁכִּיר בְּבֵית דִּין, וְכָפַר בּוֹ וְטָעַן שֶׁהִפְרָדָס לוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ מָסַר הַמַּשְׁכִּיר מוֹדָעָה, וְאַחֵר כֶּךָ מָכַר לְשׁוֹכֵר שְׁכָפַר בּוֹ הָרִי הַמִּמְכָּר בָּטֹל: שֶׁהָרִי יֵשׁ לוֹ עֲדִים שֶׁהוּא אָנוֹס; וְהֵם הָעֲדִים שְׁכָפַר בּוֹ בְּבֵית דִּין בְּפָנֵיהֶם, וְהֵם עֲדֵי הַמוֹדָעָה. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

ז. בָּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּאוֹנֵס, שֶׁהָרִי הוּא חֲמֻסָּן, מִפְּנֵי שְׁכּוּפָה אֶת הַמוֹכֵר לְמָכַר שֶׁלֹּא לְרִצּוֹנוֹ. אֲבָל הַגּוֹזֵל וְהַחֲזִיק גִּזְלָן, וְאַחֵר כֶּךָ לָקַח שְׂזָה שְׁגֹזֵל אֵין הַמוֹכֵר צָרִיךְ לְמָסַר מוֹדָעָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת גִּזְלָה.

ח. עֲדֵי הַמוֹדָעָה יֵשׁ לָהֶם לְחַתֵּם הֵם עֲצֻמָּן בְּאוֹתוֹ הַמִּמְכָּר שֶׁנִּמְסְרָה לָהֶם הַמוֹדָעָה עָלָיו, וְאֵין בִּכְךָ פְּלוּם. וְאִפְלוּ אָמַר לָהֶם בְּפָנֵי הָאוֹנֵס בְּרִצּוֹנִי מְכַרְתִּי בְּלֹא אֲנִס, הָרִי הַמוֹדָעָה קִיַּמָּת: כָּשֶׁם שֶׁאֲנִסוּ עַד שִׁימְכֹר בְּלֹא רִצּוֹן, כֶּךָ אֲנִסוּ עַד שֶׁאָמַר בְּרִצּוֹנִי אֲנִי מוֹכֵר.

ט. וְכֵן אִם הוֹדָה בְּפָנֵיהֶם שֶׁלָּקַח הַדָּמִים אַחֵר שֶׁמָּסַר הַמוֹדָעָה עַל כֶּךָ, אִינוּ חַיִּב לְהַחְזִיר פְּלוּם: שֶׁהָאֲנִס אֲנִסוּ עַד שִׁיּוּדָה, וְהָעֲדִים כָּבֵר יִדְעוּ שֶׁהוּא אָנוֹס. אֲבָל אִם מָנָה הַדָּמִים בְּפָנֵיהֶם, חַיִּב לְהַחְזִיר.

י. הָעִידוֹ עָלָיו עֲדֵי הַמִּמְכָּר שֶׁבָּטַל הַמוֹדָעָה, הָרִי הַמוֹדָעָה בָּטֹלָה; וְאִם אָמַר לְעֲדֵי הַמוֹדָעָה, הָיוּ יוֹדְעִין שֶׁכָּל קִנְיָן שְׁאֵנִי לוֹקַח לְבָטַל הַמוֹדָעָה וּמוֹדָעָה דְּמוֹדָעָה שֶׁהִכָּל בָּטֹל, וְאִינוּ אֹמְרִים כֶּךָ אֲלֵא מִפְּנֵי הָאֲנִס שֶׁאֵתֵם יוֹדְעִין, וְאֵין בְּדַעְתִּי לְהַקְנוֹת לְזֶה הָאוֹנֵס לְעוֹלָם הָרִי הַמִּמְכָּר בָּטֹל, וְאֵף עַל פִּי שֶׁקֵּנּוּ מִיָּדוֹ לְבָטַל הַמוֹדָעָה עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁבְּאַרְנוּ.